

EXPUNERE DE MOTIVE

privind modificarea și completarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006

1. Contextul actual și necesitatea intervenției legislative

În prezent, legislația națională reglementează strict protecția faunei cinegetice și incriminează acțiunile de braconaj sau uciderea neautorizată a specimenelor din speciile de faună sălbatică. O reglementare similară din perspectiva incriminării se regăsește în Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, care incriminează uciderea animalelor cu intenție, însă reglementează în mod expres, prin dispozițiile subsecvente, situațiile de excepție în care fapta nu constituie infracțiune.

La momentul actual se constată o creștere semnificativă a situațiilor de interacțiune directă între om și fauna sălbatică, în special în cazul speciei *Ursus arctos*, care pătrunde frecvent în zone locuite sau în proximitatea activităților umane. Totuși, Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 nu conține o prevedere expresă și simetrică care să protejeze direct cetățeanul în cazul unei reacții de apărare în fața unui atac al unui animal sălbatic. Clarificarea acestei corelații normative este absolut esențială, întrucât ambele sfere de reglementare pun în balanță două valori fundamentale aflate în conflict: protecția animalelor și a fondului cinegetic, pe de o parte, și dreptul omului la viață și la integritate fizică, pe de altă parte.

Din această perspectivă, doctrina subliniază că nu poate fi impusă titularului unei valori sociale obligația de a tolera atingerea adusă acesteia printr-un atac, în condițiile în care legea recunoaște și protejează respectiva valoare, precum viața persoanei atacate.

O reflectare explicită a cauzei justificative în textul Legii nr. 407/2006 ar eficientiza considerabil faza de urmărire penală și ar elimina necesitatea ca organele de cercetare penală să analizeze în concreto, de fiecare dată, trăsăturile esențiale ale infracțiunii în contextul stării de necesitate, asigurând o aplicare directă și unitară a legii speciale. Un asemenea mecanism de corelare este susținut și de literatura de specialitate, în care se apreciază că, odată ce legiuitorul a realizat propria evaluare cu privire la necesitatea și oportunitatea incriminării unei conduite, o reevaluare a acesteia de către organele judiciare este inadmisibilă.

Această necesitate de ierarhizare a valorilor sociale impune, corelativ, și o revizuire a despăgubirilor stabilite pentru uciderea unui exemplar de urs brun, evaluate în prezent la suma fixă de 40.000 de euro. Reducerea acestui quantum este justificată, pe de o parte, de modificarea evidentă a contextului cinegetic și social față de momentul adoptării legii. Pe

de altă parte, actualul sistem instituie o inechitate evidentă: în timp ce uciderea unui animal atrage o obligație pecuniară fixă și extrem de ridicată, legea nu prevede un mecanism simetric și o sumă fixă garantată atunci când un om este rănit sau ucis de un animal sălbatic.

2. Necesitatea corelării legislative

Prezenta inițiativă legislativă urmărește corelarea dispozițiilor Legii nr. 407/2006 cu reglementările existente în Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, propunând o armonizare normativă. Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, la art. 25¹ alin. (1) lit. a), prevede în mod expres o cauză de înlăturare a tipicității, stipulând că: „*Nu constituie infracțiune fapta persoanei de rănire sau ucidere a unui animal ca reacție la atacul acestuia*”.

Această abordare, justificată de necesitatea protejării dreptului la viață și la integritate fizică, trebuie să fie reflectată și în textul Legii nr. 407/2006. Implementarea acestei corelări normative asigură că acțiunea de apărare a persoanei în fața atacului unui animal sălbatic de interes cinegetic nu va întruni elementele de tipicitate ale infracțiunilor de braconaj sau de distrugere a fondului cinegetic.

Prin urmare, consacrarea explicită a acestei cauze exclude de la bun început riscul ca o conduită legitimă de salvare a vieții umane să fie încadrată eronat în sfera ilicitului penal.

a.) Delimitarea dintre lipsa de tipicitate și incidența unei cauze justificative

Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o, potrivit art. 15 alin. (1) din Codul penal.

Analiza răspunderii penale presupune verificarea tipicității faptei, ca prim filtru de apreciere a incidenței normei de incriminare. Numai în măsura în care fapta corespunde modelului descris de legea penală se poate pune problema analizării caracterului său nejustificat și, ulterior, a imputabilității. Prin prisma tipicității se analizează concordanța directă dintre modelul descris de legiuitor în norma de incriminare și fapta concret săvârșită.

Delimitarea dintre lipsa de tipicitate și incidența unei cauze justificative este esențială din două considerente:

1) ordinea de analiză a trăsăturilor infracțiunii în faza de urmărire penală

În situația în care se constată că fapta nu este tipică, fiind comisă în condițiile textului propus, ea rămâne în afara sferei de incidență a normei de incriminare. În cazul în care se constată că fapta nu este prevăzută de legea penală, nu se impune cercetarea celorlalte trăsături esențiale și nici nu vor putea fi aplicate niciun fel de sancțiuni penale. Această abordare reflectă argumentul potrivit căruia organele judiciare nu trebuie să reevalueze oportunitatea incriminării, de vreme ce legiuitorul însuși a făcut această evaluare la momentul redactării normei.

2) soluțiile date cu privire la acțiunea civilă exercitată în procesul penal în situația în care instanța dispune achitarea inculpatului:

- lasă nesoluționată acțiunea civilă în cazul achitării pronunțate pe temeiul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din Codul de procedură penală, respectiv în situația

în care fapta nu este prevăzută de legea penală. În această ipoteză persoana prejudiciată va putea formula acțiune în fața instanței civile împotriva persoanei care a comis fapta ilicită civilă apreciată de instanța penală ca nefiind tipică.

- poate admite în tot sau în parte acțiunea civilă și obliga inculpatul și/sau partea responsabilă civilmente la plata de daune materiale/morale către partea civilă sau, după caz, respinge acțiunea civilă în cazul achitării pronunțate pe temeiul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, respectiv în situația în care există o cauză justificativă.

3. Corelarea dintre protecția animalelor și drepturile fundamentale ale persoanei în contextul principiului proporționalității

Drepturile și libertățile fundamentale pot face obiectul unor limitări, însă numai în condițiile prevăzute de art. 53 din Constituția României. Potrivit acestuia, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți poate fi realizată numai prin lege și numai dacă măsura se impune, după caz, pentru unul dintre scopurile prevăzute de acest articol. Totodată, restrângerea trebuie să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății. O asemenea limitare constituie o ingerință în exercițiul dreptului fundamental. Compatibilitatea unei asemenea ingerințe cu dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului este analizată în raport cu criteriile dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest sens, Curtea de la Strasbourg a statuat că o ingerință este compatibilă cu Convenția numai dacă respectă principiul legalității, urmărește un scop legitim și este proporțională cu obiectivul urmărit, aceste criterii fiind cumulative.

Aplicarea acestor criterii impune identificarea unui just echilibru între valorile și interesele juridice aflate în concurs. În materia de față, acest echilibru trebuie realizat între interesul legitim al protecției animalelor și dreptul fundamental al persoanei la viață și la integritate fizică. Deși protecția animalelor constituie un obiectiv legitim, aceasta nu poate fi interpretată și aplicată în mod absolut atunci când intră în conflict cu dreptul unei persoane de a se apăra împotriva atacului unui animal.

Această abordare este deja consacrată de art. 25¹ alin. (1) lit. a) din Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, care prevede că nu constituie infracțiune rănirea sau uciderea unui animal ca reacție la atacul acestuia.

În consecință, pentru asigurarea unei reglementări unitare, se impune corelarea dispozițiilor Legii nr. 407/2006 cu soluția legislativă deja consacrată prin Legea nr. 205/2004.

4. Necesitatea modificării cadrului privind despăgubirile

Valoarea despăgubirii pentru un exemplar de urs brun (*Ursus arctos*) este determinată la suma de 40.000 de euro.

Cuantumul de 40.000 de euro reprezintă o evaluare prealabilă, aplicabilă independent de circumstanțele concrete ale faptei. Din perspectivă sistematică, reglementarea actuală generează o asimetrie de tratament juridic în cuprinsul aceleiași legi. Potrivit art. 51 alin. (1), cuantumul despăgubirilor pentru pagubele produse faunei cinegetice prin fapte ce constituie infracțiuni sau contravenții este fixat în mod automat la suma din anexă. Prin contrast, în ipotezele reglementate de art. 13¹, articol introdus prin Legea nr. 13/2020 pentru modificarea și completarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, în cazul atacurilor exemplarelor din speciile de faună sălbatică soldate cu rănirea sau decesul unei persoane fizice, legea nu stabilește o sumă fixă garantată. În aceste situații, se acordă victimei despăgubiri care vor acoperi cheltuielile de spitalizare, cheltuielile de înmormântare, veniturile nete nerealizate în perioada în care victima a fost în incapacitate temporară de muncă, de la momentul producerii incidentului, precum și daune morale. Potrivit textului legal, daunele morale sunt proporționale cu zilele de inactivitate raportate la salariul în plată avut sau, după caz, la echivalentul salariului minim pe economie, iar în caz de deces se acordă sume compensatorii pentru familie reprezentând echivalentul unui salariu minim pe economie până la vârsta pensionării.

Prin reglementarea art. 13¹, legiuitorul a instituit un cadru normativ special care restrânge în mod riguros marja de apreciere a instanței de judecată în procesul de individualizare a prejudiciului moral suferit de persoanele fizice. În loc să consacre o reglementare orientată către o reparație echitabilă, textul legal condiționează evaluarea despăgubirilor de un mecanism rigid de calcul. În practică, această opțiune legislativă a generat o jurisprudență neunitară, dat fiind că unele instanțe au apreciat că, pe lângă criteriile prevăzute de art. 13¹, pot fi avute în vedere și alte împrejurări relevante pentru individualizarea prejudiciului moral, apelând totodată la dispozițiile generale din dreptul comun privind răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale, pe când alte instanțe au interpretat reglementarea într-o manieră mai restrictivă, limitând evaluarea exclusiv la criteriile indicate de textul special. Ca urmare, în cauze cu situații de fapt asemănătoare s-au conturat soluții diferite sub aspectul cuantumului daunelor morale, ceea ce a determinat, în mod practic, acordarea unor despăgubiri ce pot varia semnificativ, în funcție de maniera de interpretare adoptată de instanță.

Tribunalul Mureș a interpretat reglementarea într-o manieră mai restrictivă în Sentința nr. RJ de57e9d22/2022 din 31 mai 2022 (Dosar nr. #####/102/2021): „în vedere considerentele anterior expuse privind condițiile în care operează răspunderea pentru repararea prejudiciului cauzat de animal și dispozițiile 13 indice 1 alin 2 din Legea ##### instanța apreciază că interpretarea acestor din urmă dispoziții legale în lumina dispozițiilor art. 1349 alin 3 cod civil, conduce la concluzia că în cazul daunelor morale cauzate prin atacul unui animal din speciile enunțate de anexele 1 și 2 din lege, despăgubirile morale nu se stabilesc potrivit dreptului comun ci sunt guvernate de reglementări speciale, prin care este plafonat cuantumul despăgubirii la nivelul salariului în plată avut pentru zilele în care victima s-a aflat în inactivitate respectiv raportat la salariul minim pe economie obținut de o persoană în activitate, în cazul în care victima nu era salariată.”

O altă orientare jurisprudențială se fundamentează pe aplicarea dreptului comun și aprecierea în echitate la determinare cuantumului daunelor morale. În acest sens, prin

Sentința nr. RJ 4e34d8d69/2023 din 25 ianuarie 2023 (Dosar nr. ####/96/2022), Tribunalul Harghita a statuat: „Cu privire la daunele morale solicitate, instanța arată că acestea reprezintă satisfacții echitabile destinate a compensa material suferințele fizice și psihice suferite de reclamant, urmând a se avea în vedere pe lângă art. 13 [^]1 alin.(2) din Legea nr. 407/2006 și dispozițiile art. 1385, art. 1386 și art. 1391 alin. (1) Cod Civil. În ce privește cuantumul daunelor morale, se reține că determinarea lor în concret este lăsată la libera apreciere a instanței, nefiind limitată acordarea lor la criteriul prevăzut în art. 13 [^]1 alin. (2) din Legea nr. 407/2006. Astfel, la stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral, tribunalul are în vedere: consecințele negative suferite de reclamant pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care a fost afectată situația familială și socială, având în vedere că, prin aceste despăgubiri cu rol compensatoriu, se urmărește o reparație justă și echitabilă a prejudiciului moral suferit și nu îmbogățirea fără just temei.”

În plus, în Dosarul nr. #####/119/2021, Tribunalul Covasna a dispus, prin încheierea din data de 16.02.2022, sesizarea Curții Constituționale cu privire la soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 13 indice 1 alin. (2) din Legea nr. 407/2006 față de prevederile art. 16 alin. (1) și (2), art. 21 alin. (1), (2) și (3) și art. 44 alin. (1) din Constituție. Prin încheierea din data de 07.04.2022 instanța a dispus sesizarea Curții Constituționale cu privire la soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 13 indice 1 alin. (2) din Legea nr. 407/2006 față de prevederile art. 22 alin. (1) din Constituție.

O problemă semnalată în Revista Română de Jurisprudență nr. 4/2024, („Răspunderea civilă pentru prejudiciul cauzat de animale sălbatice. Cadru normativ special. Criterii de cuantificare daune materiale și morale”) este legată de prevederile alin. (3), care reglementează acordarea sumelor compensatorii pentru familia victimei în cazul decesului. „Dincolo de faptul că nu se cunoaște natura acestor despăgubiri, fiind utilizată o terminologie improprie, nu rezultă cu claritate nici modalitatea de stabilire a despăgubirilor, în situația în care persoana decedată avea o altă calitate decât de salariat. (...) Dacă victima decedată, ca urmare a atacului animalului sălbatic, are calitatea de pensionar, față de lacuna legii speciale, s-ar aplica norma generală, respectiv dispozițiile Codului civil referitoare la răspunderea civilă delictuală. Recurgerea la dreptul comun, care presupune o judecată în echitate și aplicarea unor criterii constituite pe cale pretoriană, pentru stabilirea despăgubirilor acordate (...), creează un regim juridic discriminatoriu în ceea ce privește libertatea de apreciere a daunelor morale, justificat de natura diferită a criteriilor în baza cărora acestea pot fi evaluate. Astfel, regulile diferite de stabilire a despăgubirilor pot conduce la diferențe semnificative pentru situații similare.”

Prezenta inițiativă legislativă urmărește nu numai diminuarea cuantumului despăgubirii aferente uciderii unui exemplar de urs, de la 40.000 de euro la suma de 500 de euro, ci și garantarea protecției juridice a persoanelor afectate de atacurile exemplarelor de faună sălbatică. În acest sens, se impune instituirea unui nivel minim de despăgubire pentru victime și, după caz, pentru membrii familiilor acestora. Stabilirea unui asemenea minim legal are rolul de a asigura un standard de protecție efectiv și previzibil, lăsând totodată instanțelor posibilitatea de a individualiza cuantumul final al despăgubirilor. De asemenea,

această reglementare va contribui la asigurarea unui tratament mai unitar al victimelor și la reducerea diferențelor nejustificate dintre soluțiile pronunțate în situații similare.

Sub aspectul dreptului Uniunii Europene, Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică impune statelor membre, prin Articolul 12, obligația de a institui un sistem de protecție strictă pentru speciile enumerate în Anexa IV lit. (a), însă lasă autorităților naționale o marjă de apreciere în alegerea instrumentelor juridice de punere în aplicare. Directiva nu prevede cuantumuri de despăgubire pentru pagubele produse faunei cinegetice. De asemenea, nici Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, prin care s-a efectuat transpunerea acesteia, nu stabilește un astfel de cuantum.

Sub un alt aspect, reconfigurarea acestui cadru este justificată de schimbările intervenite de la momentul adoptării acestui act normativ. Contextul social și cinegetic s-a modificat radical de la adoptarea legii, efectivele de urs brun crescând semnificativ, fapt ce a dus la o prezență constantă a acestora în zonele locuite și la multiplicarea atacurilor asupra populației.

Prin urmare, modificarea propusă este necesară pentru a asigura corelarea textului legii speciale cu realitatea socială actuală și pentru a garanta coerența și simetria întregului sistem juridic național.

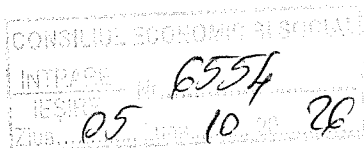
Având în vedere argumentele prezentate mai sus, înaintăm Parlamentului României, spre dezbateră și adoptare, prezenta propunere legislativă. Procedura de urgență este necesară pentru a asigura aplicarea legii într-un termen cât mai scurt.

Inițiator,

Tánczos Barna - Senator UDMR

Nr.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	TÁNCZOS BARNA	UDMR	
2.	László Árpád Zsolt	UDMR	
3.	Antónia Boglárka	UDMR	
4.	Köncsei Csaba	UDMR	
5.	HÁJDU GÁBOR	UDMR	
6.	MADAR LÓRÁND-BREINT	UDMR	
7.	KULCSÁR-TERRA JÓZSEF	UDMR	
8.	SERES BÉLA	UDMR	
9.	CSEP EVA ANDREA	UDMR	
10.	MARKS ATTILA GÁBOR	UDMR	
11.	GÁL KÁROLY	UDMR	
12.	Császár Károly Zoltán	UDMR / RMDSZ	
13.	Kovács Máté	UDMR / RMDSZ	
14.	Timkó István Árpád	UDMR / RMDSZ	
15.	KONDOR ÁGOTA	UDMR / RMDSZ	
16.	Fegyverházi Ödön	UDMR	
17.	TURÓSCSÁND	UDMR / RMDSZ	
18.	Méhes Zoltán	UDMR	

Nr.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	KOLCSAR KÁROLY	UDMR	
2.	Spăș Ödön	Ustur-dună	
3.	Cosma Botond	UDMR	
4.	Zahoravszki Brigitta-Eva	UDMR	
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENAT

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articolul unic - Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 944 din 22 noiembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 13¹ se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 13¹

- (1) În cazul atacurilor exemplarelor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2, soldate cu rănirea/ decesul unei persoane fizice, se vor acorda victimei despăgubiri de către autoritatea publică centrală care răspunde de vânătoare și/sau de către autoritatea publică centrală care răspunde de mediu, care vor acoperi cheltuielile de spitalizare, cheltuielile de înmormântare, veniturile nete nerealizate în perioada în care victima a fost în incapacitate temporară de muncă, de la momentul producerii incidentului.
- (2) În cazul atacurilor exemplarelor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2, soldate cu rănirea unei persoane fizice, se vor acorda victimei daune morale în cuantum de minim 50.000 de euro.
- (3) În cazul atacurilor exemplarelor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2, soldate cu decesul unei persoane, se vor acorda sume compensatorii pentru soțul supraviețuitor și copiii defunctului sau, în lipsa acestora, pentru alte rude de gradul I, reprezentând cheltuielile de spitalizare, cheltuielile de înmormântare, veniturile nete nerealizate, precum și daune morale în cuantum de minim 50.000 de euro.”

2. După articolul 45¹ se introduce un nou articol, art. 45², cu următorul cuprins:

„Art. 45² - Nu constituie infracțiune:

- a) fapta persoanei de rănire sau ucidere a unui animal ca reacție la atacul acestuia.”

3. La anexa nr. 2 litera A „Mamifere”, punctul 8 se modifică și va avea următorul cuprins:

Nr. crt.	Denumirea	Valoarea de despăgubire (în euro)
A. Mamifere		
8.	Ursul (Ursus arctos)	500

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE SENATULUI

Mircea ABRUDEAN

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Sorin-Mihai GRINDEANU